

Fiversätraöns intresseförening
c/o Jan-Åke Dahlberg
Storsvängen 119
129 44 Hägersten

Grönområdesplan för Fiversätraön, Sundby 7:10

Föreliggande grönområdesplan över skogsmarken på Sundby 7:10 Fiversätraön gäller för tiden 2018 - 2027. Fastigheten ligger i Haninge kommun och är belägen på Fiversätraön strax öster om Ornö och norr om naturreservatet Fjärdlång.

Målsättning med grönområdesplan för Fiversätraön.

Det övergripande målet med föreningens skogsinnehav är att tillgodose behov av områden för närrekreation och bevarande av befintliga natur- och kulturvärden. På Fiversätraön finns goda möjligheter att skapa mycket fina varierande skogsmiljöer för i första hand samfällighetens medlemmar och naturens mångfald. Något som föreningen till viss del redan börjat genomföra. En rekreationsskog har med fördel en variation av flera trädslag i olika ålder och gärna med en större andel lövträd och tall. På Fiversätraön är tallar i olika varianter karaktärsträden och ger redan nu vissa delar av området höga natur- och upplevelsevärden. Som en rest från de tidigare öppnare markerna finns en del enbuskar, några ekar och en liten utspridd andel hassel.

Rekreativsmål

Värdet av upplevelsen i en rekreationsskog anses öka med trädens ålder och med minskande stamantal samt att det finns en stor andel lövträd. Marken på Fiversätraön är på stora områden inte gynnsam för lövträd därför bör ek, asp, sälg, björk och klibbal gynnas där de växer. Skogen bör också utgöra en rik livsmiljö för områdets växt- och djurliv, erbjuda möjligheter för bär- och svampplockning och ge skydd mot insyn, vind och luftföroreningar. Därför bör man bruka skogen småskaligt och endast i nödfall avverka större sammanhängande ytor.

Skötselstrategi

Inom skogsområdena bör skogsskötseln vara aktiv men ytterst varsam och följa grönområdesplanen. Stora förändringar av skogen bör undvikas och inriktningen bör vara att alltid använda skonsamma avverkningsmetoder för att minimera eventuella markskador. Vid stormfällningar tas färskt barrvirke bort som överstiger 5m³/ha. Skogsskötseln bör anpassas efter hur skogen används av föreningens medlemmar och ha som mål att vara funktionell för så många som möjligt av de boende på Fiversätraön.

Fiversätraön

Med tanke på detta och vad som åtgärdats tidigare föreslår jag följande åtgärder.

Avdelningsbeskrivning

Beskrivning av avdelningar med långsiktig målsättning och förslag till åtgärder i c:a 10 år:

Avd 1. På öns nordöstra sida mellan tomt nr 70 och 83. En högt belägen samfällid hällmark med fin utsikt åt öster. Avdelningen sluttar sedan brant ner i en ravin mot vattnet. Uppe på hällmarken växer enstaka gammal tall men i ravinen ner mot stranden finns asp, gran, björk och närmast stranden en del klibbal.

Åtgärd: Gamla tallar i slutningen frihuggs från konkurrerande träd, ofta gran. Små granar i slänten röjs bort. Glesa ur mellan unga tallar för nästa generation stadiga träd. På utpekad plats ca 25 m från strandlinjen och 10-15 m brett huggs ett utblicksstråk fram. Där tas små granar och två till tre lövträd bort medan övriga träd i strandlinjen och slutningen sparas. Avverkade stammar eller omkullblåsta träd kan med fördel lämnas i området.

Avd 2. Dalgång i nordöst med stigen ner till båtbyggarna.

Här finns ett blandbestånd med gamla tallar och medelålders gran. Det växer ett fåtal lövträd mestadels björk. Här kan ett ljust och stormfast tall- och björkbestånd skapas. En åtgärd som kan ske långsamt och pågå löpande under planperioden.

Åtgärd: Røj bort unga granar och gynna unga tallar och plantor av björk och rönn. Frihugg gamla tallar och grova lövträd. Återkommande årsskott av gran röjs bort löpande så kommer granarna successivt glesas ut. De vuxna granarna kan försiktigt glesas ur någon eller några i taget.

Avd 3. Norr om Åttans norra slinga.

Här är terrängen låglänt och marken är periodvis blöt. Därför växer gott om glasbjörk, klibbal, säl, ett bestånd aspar och en fin gammal ek. Det här området skiljer sig mycket från den övriga hällmarksterrängen på ön.

Åtgärden att försiktigt glesa ur och avveckla granarna som påbörjats av föreningen är mycket bra. Det kommer gynna lövträden och skapa möjlighet för nya plantor av björk och säl att etablera sig.

Åtgärd: Frihugg den stora eken i områdets nordvästra del, ca 1 m runt kronan ska vara fritt från andra träd. Glesa ur granarna i övergången till hällmarken i norr. Glesa ur bland de stora asparna. Då kan de kvarstående växa sig grova och bli möjliga boträd för hackspettar och senare andra fåglar.

Avd 4. Norr om tomt 105 på öns västra sida. Här växer en naturskogsliknande blandskog med gamla tallar, unga och gamla granar, asp, säl och björk.

Träden utgör en barriär mot nordanvinden och på marken finns gott om blåbärsris och vid gynnsamma år sannolikt en hel del svamp. Området bör lämnas i stort sett för fri utveckling men några små åtgärder kan gynna gamla tallar och blåbärsriset som båda vill ha sol.

Åtgärd: Plockhuggning av de granar som växer tätt intill de grova gamla tallarna. Falls endast enstaka kan de med fördel lämnas kvar på marken. Røj ca var tredje år bort unga granar och granplantor som etablerat sig i närheten av de gamla tallarna. Träd som dör eller blåser omkull ska lämnas kvar till nytta för svampar, mossor, insekter och fåglar i detta område.

Avd 5. Liten mosse. En fin liten mosse med gamla långsamväxande tallar och enstaka björk. Lämna området utan åtgärd men föreningen bör vara uppmärksam på om gran börjar etablera sig. Røj då genast bort dessa för att behålla mossens speciella karaktär av gles och genomsiktig skog. Döda tallar ska lämnas kvar i området.

Avd 6. Sprickdalgång i norr. Här växer blandskog av tall, gran och björk. Enstaka sälg och asp förekommer. Igenom området finns en fin promenadstig för att göra den mer tillgänglig för intresseföreningens medlemmar bör viss utglesning av gran ske. Tallarna är gamla och gynnas av solen när deras grenar och stammar.

Åtgärd: Frihugg grova gamla tallar. Røj bort granplantor och unga granar till fördel för björk och rönn. Gran växer fort och röjning kan behöva göra vid flera tillfällen under planperioden då dalgångarna utgör gynnsamma växtplatser med lä, vatten och värme.

Avd 7. På norra udden av Fiversätraön växer gles hållmarkstallskog. Den bör bevaras för fina promenader med utblick över vattnet och gott om blåbär och lingon. Tallarna är också mycket tåliga för både torra och storm.

Åtgärd: Här behövs endast lättare röjning av unga granar och granplantor som gror i svackor och tätt intill tallstammarna. Lämna enbuskar och rönn till nytta för fåglarna. Grupper med unga tallar (stamdiameter under 10 cm) kan röjas till ca 2 – 3 meters förband för att skapa nästa generation friska stormfasta tallar.

Avd 8. Nord-sydlig dalgång på öns östra sida. Ett surdråg med torvliknande mark där det växer grova gamla björkar, både glasbjörk och vårtbjörk, sälg, asp och gran. Det finns också redan nu en hel del död ved vilket är mycket bra för biologisk mångfald. Området skapar fin variation från den stora andelen barrskog på ön. Här kan en ljus lövskogslund skapas längs den promenadstig som går genom området ner mot vattnet.

Åtgärd: Røj bort unga granar och granplantor. På sikt kommer då lövträden bli dominerande. En ljus och omväxlande skog bildas. Lämna de enstaka fritt stående gamla granar som finns i området. När de dör och faller kan de med fördel lämnas hela eller i delar på marken. Vid röjning i området gynna björk, sälg och asp i nämnd ordning. Se upp med tomtgränsen!

Avd 9. I dalgången från Kabelviken upp mot Åttans kors. Rensning för ledningen har nyligen utförts och ytterligare åtgärder bör vänta något år för att se om något eller några friställda träd blåser omkull. Längs stigen växer en fin grupp med aspar som nu står lite tätt och också konkurrerar med gran.

Åtgärd: Asparna kan bilda en liten pelarsalsliknande grupp med grova stammar. Grov asp är nödvändigt för flera hackspettsarter. Glesa därför ur de klenaste asparna och avverka gran (eller andra träd) som konkurrerar med dem. Längs hela stigen röj bort unga granar till förmån för tall, rönn och en.

Avd 10. Tallhällmark i sydöst. Här växer låga vindutsatta nästan martallsliknande träd. De bör lämnas utan åtgärd och faller eller dör någon av tallarna ska den lämnas kvar i området. Trots det utsatt läget kan granen etablera sig även här.

Åtgärd: Röjning av snabbt växande gran och granplantor bör ske återkommande 3 – 5 år. Även uppslag av asp bör röjas bort om det etablerar sig i området. Gynna istället unga tallar, enbuskar och rönn.

Södra delen av ön är smalare och mera karg. De gemensamma grönområdena är små, branta och ganska otillgängliga.

Längs östra delen av södra slingan på Åttan bör dock en del röjning ske för att gynna tallar som kan bli gamla och grova, den viktiga sälgen, och björk som bildar ljusa trädgrupper och som släpper igenom solen på vinter och vår. Det hjälper till att torka upp vägen på våren och höst.

Det finns också en del inte omnämnda områden på hela ön några av dem är så placerade att de har åtgärdats löpande under åren. Andra är nästan kala hällmarker med bara enstaka gammal martall eller ett mycket glest trädskikt som inte ska påverkas av ytterligare utglesning.

Allmänt

Små ytor inklämda mellan tomter eller mellan väg och tomt bör skötas i samförstånd mellan styrelsen och de intill liggande fastigheterna. Att tänka på: Fritt stående träd blir ofta friska och stadiga. Tall och ek är ofta stormfasta, lever länge och är karaktärsträd för området. Hassel, rönn och enbuskar kan skydda från insyn utan att bli särskilt höga. Oxel är typisk för skärgården och östra delen av länet. Den bidrar till variation i naturen och är med sina bär till nytta för många fåglar. Sälg är en mycket viktig trädart för mångfalden bland annat med sin tidiga blomning som gynnar vårens tidiga humlor och bin.

De små sprickdalarna är mycket bördiga och där växer granar snabbt upp i luckor och under andra trädarter. För att behålla skärgårdskaraktären och den ljusa luftiga skogen för rekreation bör föreningen vara uppmärksam på detta. Genom återkommande röjning av unga granar i alla bestånd bromsas den pågående förtätningen. Man ska dock tänka på att små täta grupper av unga granar eller andra träd utgör skydd för både fåglar och smådjur, vilka också förhöjer rekreations- och naturvärdet i området.

Enstaka döda träd som fallit omkull eller döda grenar som fallit till marken kan med fördel sparas för att öka naturvärdet. Döda träd sparas helst stående förutsatt att de inte utgör någon säkerhetsrisk. Död ved är en nödvändighet för många insekter, mossor, svampar och lavar.

Längs vägen ner mot Badviken står två stora fint framhuggna granar. Vid Skogsstyrelsens besök på Fiversätraön såg de friska och stadiga ut. Granar har dock ett ytligt rotsystem och kronan utgör ett stort vindfång. Då en av granarna växer nära vägen finns risk att den skadas om trädet blåser omkull.

Om föreningen har möjligheter och vilja att avverka dessa träd ser jag inget hinder i det.

Frihugga är att avlägsna träd som växer tätt intill stammen eller växer in i kronan på värdefulla gamla och ofta grova träd. Ca 1 m runtom trädkronan bör det vara fritt från andra träd. Det är ofta lövträd (ex. ek och asp) och tallar som trängs på detta sätt av andra träd.

Plockhuggning är att hugga bort enstaka utvalda träd jämnt fördelat över ett bestånd. Detta används för att skapa små luckor där en ny generation träd kan gro och för att skapa mer gynnsam miljö för kvarstående bestånd. Bortgallrade träd bör vara av olika ålder.

Med *ädellöv* menas ek, ask, alm, lönn, lind, bok, avenbok och fågelbär

Sly är definitionen på okontrollerat uppslag av främst asp och björk. Slyet ska inte vara grövre än att man kan avlägsna med röjsåg med en största diameter på ungefär 5 cm.

På Skogsstyrelsens vägnar

Katrine Andersson, Skogskonsulent